Türkmenistanyň Merkezi banky
Центральный банк Туркменистана

BANK HABARLARY
БАНКОВСКИЙ ВЕСТНИК

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna
на 1 мая 2024 года

Aşgabat 2024

Mazmuny / Содержание

HABARLAR / НОВОСТИ

SANLY BANK HYZMATLARY BABATDA
TALYP ÝAŞLARYŇ SOWATLYLYGYNY ARTDYRMAK BOÝUNÇA
OKUW MASLAHATLARY GEÇIRILDI
3

BANK IŞGÄRLERINIŇ HÜNÄR DEREJELERINI ÝOKARLANDYRMAK
BOÝUNÇA OKUW MASLAHATLARY GEÇIRILDI
4

«BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRI:
AKYLDAR ŞAHYRYŇ ARZUWLAN ZAMANASY» ATLY AÝDYM-SAZLY
DABARALY MASLAHAT GEÇIRILDI
5

SELJERIŞ MAKALALARY / АНАЛИТИЧЕСКИЕ СТАТЬИ

MILLI YKDYSADYÝETIMIZIŇ INNOWASION ÖSÜŞ ÝOLY
6

DURNUKLY YKDYSADY ÖSÜŞIŇ YGTYBARLY ESASY
9

MILLI YKDYSADYÝETIMIZIŇ DÖWREBAP ÖZGERTMELERI
11

DÖWREBAP BANK HYZMATLARY
13

SELJERIŞ MAGLUMATLARY / АНАЛИТИЧЕСКИЕ МАТЕРИАЛЫ

TÜRKMENISTANYŇ BANK ULGAMYNYŇ ÖSÜŞ MEÝILLERI
ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ ТУРКМЕНИСТАНА
15

TABLISALAR
ТАБЛИЦЫ
17

SANLY BANK HYZMATLARY BABATDA TALYP ÝAŞLARYŇ SOWATLYLYGYNY ARTDYRMAK BOÝUNÇA OKUW MASLAHATLARY GEÇIRILDI

Şu ýylyň aprel aýynyň dowamynda Türkmenistanyň Merkezi bankynyň gurnamagynda ýurdumyzyň bank ulgamynyň hünärmenleri tarapyndan sanly ulgamda ýerine ýetirilýän hyzmatlaryň görnüşleri, aýratynlyklary, geçirilýän nagt däl hasaplaşyklaryň mümkinçilikleri maglumat howpsuzlygy, kiberhowpsuzlygy barada talyp ýaşlaryň sowatlylygyny artdyrmak boýunça okuw maslahatlary geçirildi.

Okuw maslahatlary Berdimuhammet Annaýew adyndaky Arkadag şäher mugallymçylyk orta hünär okuw mekdebiniň, Saçly Dursunowa adyndaky Arkadag şäher lukmançylyk orta hünär okuw mekdebiniň, Seýitnazar Seýdi adyndaky Türkmen döwlet mugallymçylyk institutynyň, Türkmenistanyň Gurluşyk we binagärlik ministrliginiň Mary şäherindäki Jemagat hojalygy orta hünär okuw mekdebiniň, Lebap welaýat maliýe-ykdysady orta hünär okuw mekdebiniň, Mary welaýat maliýe-ykdysady orta hünär okuw mekdebiniň, «Türkmengaz» döwlet konserniniň Mary nebitgaz orta hünär okuw mekdebiniň, Daşoguz agrosenagat orta hünär okuw mekdebiniň, Daşoguzyň Magtymguly Garlyýew adyndaky ýörite sungat mekdebiniň, Türkmenistanyň Ministrler Kabinetiniň ýanyndaky Ulag we kommunikasiýalar agentligine degişli «Türkmenaragatnaşyk» agentliginiň politehniki orta hünär okuw mekdebiniň, «Türkmenhowaýollary» agentliginiň howa ulaglarynyň işgärlerini taýýarlaýan mekdebiniň, «Türkmendemirýollary» agentliginiň Aşgabat şäherindäki demir ýol ulaglary orta hünär okuw mekdebiniň, şeýle hem «Türkmendeňizderýaýollary» agentliginiň Türkmenbaşy şäherindäki deňizçilik orta hünär okuw mekdebiniň we beýleki orta hünär okuw mekdepleriniň edara binalarynda geçirildi.

Geçirilen okuw maslahatlarynda talyp ýaşlara ýurdumyzyň karz edaralary tarapyndan ýerine ýetirilýän sanly bank hyzmatlary, bank kartlary, töleg terminallary, bankomatlar, «Internet-bank», «Mobil-bank», «Elektron söwda», «Halkbank terminal» ulgamlary, «NFC» hem-de «QR-kod» tehnologiýalaryny ulanmak arkaly «Galtaşyksyz töleg», «Rysgal Pay», «Talyp tölegi», «Sanly kart», «Senagat töleg» we beýleki birnäçe ornaşdyrylan sanly programma üpjünçilikleri we olaryň amatlyklary barada giňişleýin gürrüň berildi.

Mundan başga-da onlaýn görnüşde karzlary resmileşdirmek, bank hasaplary barada maglumatlary elektron görnüşinde almak, elektron tabşyrygyny taýýarlap, internet arkaly töleg geçirimlerini amala aşyrmak, onlaýn görnüşinde täze bank kartlaryny açmak, bir kartdan beýleki bir karta pul serişdelerini geçirmek ýaly ugurlarda çykyşlar diňlenildir.

Bank ulgamynyň hünärmenleriniň gatnaşmagynda geçirilen okuw maslahatlaryna ýurdumyzyň ýokary we ýörite orta hünär okuw mekdepleriniň 1600-e golaý talyp ýaşlary gatnaşdy. Geçirilen okuw maslahatlary mugallymlaryň we talyplaryň gyzyklanýan soraglaryna berlen jogaplar bilen jemlenildi.

TMB-niň Ylmy-önümçilik geňeşi

BANK IŞGÄRLERINIŇ HÜNÄR DEREJELERINI ÝOKARLANDYRMAK BOÝUNÇA OKUW MASLAHATLARY GEÇIRILDI

Şu ýylyň aprel aýynyň dowamynda TMB-niň Turkmenistanyň Gahrymany A.Nyýazow adyndaky Ýöriteleşdirilen bank mekdebiniň Gökderede ýerleşýän Hünäri ýokarlandyrmak bölüminde we Awaza milli syýahatçylyk zolagynda ýerleşýän «Hazyna» hojalyk jemgyýetinde ýurdumyzyň bank ulgamynyň hünärmenleri üçin hünäri ýokarlandyryş okuw maslahatlary geçirildi.

2024-nji ýylyň aprel aýynyň 8-12-nji senelerinde ýurdumyzyň banklarynyň Auditor gulluklarynyň we içerki gözegçilik bölümleriniň hünärmenleri üçin Gökderede ýerleşýän Hünäri ýokarlandyrmak bölüminde geçirilen «Bank auditi» atly okuw maslahatynda auditorlyk işine ygtyýarnama bermekligiň tertibi, banklarda kassa amallarynyň auditi, auditorlyk barlagynyň usullary we subutnamalary, maliýe seljermesiniň mazmuny, ähmiýeti we wezipeleri, bankyň içki amallarynyň auditi, banklarda içerki auditiň orny, banklarda içerki gözegçilik we içerki auditiň guralyşy, auditor barlagynyň netijesiniň resmileşdirilişi ýaly ugurlarda degişli maglumatlar bilen çykyşlar edildi.

Şu ýylyň aprel aýynyň 8-12-nji senelerinde ýurdumyzyň banklarynyň Ykdysady seljeriş we maliýe syýasaty bölümleriniň hünärmenleri üçin «Hazyna» hojalyk jemgyýetinde geçirilen «Makroykdysady seljeriş we maliýe syýasaty» atly okuw maslahatynda halkara maliýe guramalary we olaryň ýurdumyz bilen hyzmatdaşlygy, daşary söwda gatnaşyklary, bank amallaryny seljermegiň aýratynlyklary, makroykdysady görkezijiler we olaryň çaklamasy, maliýe bazarlary, maliýe programmirlemek, pul-karz we maliýe syýasaty we olaryň aýratynlyklary, maliýe töwekgelçilikleriniň aýratynlyklary we sebäpleri ýaly ugurlar boýunça bank ulgamynyň wekilleri özara pikir alyşdylar.

2024-nji ýylyň aprel aýynyň 22-26-njy senelerinde ýurdumyzyň banklarynyň Pul dolanyşygy we kassa amallaryna gözegçilik bölümleriniň hünärmenleri üçin Gökderede ýerleşýän Hünäri ýokarlandyrmak bölüminde geçirilen «Pul dolanyşygy we kassa amallaryna gözegçilik» atly okuw maslahatynda inkassasiýa işini kadalaşdyrýan gözükdirijiler we düzgünnamalar, girdeji we çykdajy pulhanalarynda amallary geçirmegiň tertibi, gaýtadan sanaýyş pulhanalarynyň işiniň tertibi, nagt pullar bilen bagly işi guramagyň tertibi, nagt pullaryň taýýarlanylyşy we gaplanylyşy, pullaryň we beýleki gymmatlyklaryň saklanylyşynyň, hasaba alynyşynyň we pul gaznasynyň gapysynyň açylyş we ýapylyş tertibi barada çykyşlar diňledildi.

2024-nji ýylyň aprel aýynyň 22-26-njy senelerinde ýurdumyzyň karz edaralarynyň hünärmenleri üçin «Hazyna» hojalyk jemgyýetinde geçirilen «Pul dolanyşygy we kassa amallaryna gözegçilik» atly okuw maslahatynda nagt pullary we gymmatlyklary inkassirlemegiň tertibi, karz edaralaryny nagt pul bilen berkitmegiň we olaryň gymmatlyklaryny daşamagyň tertibi, banklaryň pul gaznalaryny pasportlaşdyrmagyň tertibi, oba hojalyk we şoňa meňzeş önümler ilatdan satyn alnanda hasaplaşyklaryň geçirilişi, kagyz hem-de şaýy pullaryň öndürilişi, banklaryň kassa dolanyşygynyň girdeji we çykdajy böleginiň çaklamasynyň düzülişi barada giňişleýin çykyşlar diňledildi.

Ýurdumyzyň bank ulgamynyň işini kämilleşdirmek boýunça kabul edilen kadalaşdyryjy hukuknamalar, müşderilere hyzmat etmegiň döwrebap usullary, bank işgäriniň hünärini kämilleşdirmek boýunça daşary ýurt tejribelerini paýlaşmak geçirilen okuw maslahatlarynyň esasyny düzdi.

Meýilnama laýyklykda geçirilen okuw maslahatlaryna bank ulgamynyň 120-den gowrak işgäri gatnaşdy.

TMB-niň Ylmy-önümçilik geňeşi

«BERKARAR DÖWLETIŇ TÄZE EÝÝAMYNYŇ GALKYNYŞY DÖWRI: AKYLDAR ŞAHYRYŇ ARZUWLAN ZAMANASY» ATLY AÝDYM-SAZLY DABARALY MASLAHAT GEÇIRILDI

2024-nji ýylyň 18-nji aprelinde Türkmen döwlet ykdysadyýet we dolandyryş institutynyň mejlisler jaýynda «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwri: akyldar şahyryň arzuwlan zamanasy» atly aýdym-sazly dabaraly maslahat geçirildi. Oňa ýurdumyzyň tanymal döredijilik işgärleri, bank ulgamynyň hünärmenleri, Türkmen döwlet ykdysadyýet we dolandyryş institutynyň, şeýle hem Türkmenistanyň Merkezi bankynyň Türkmenistanyň Gahrymany Atamyrat Nyýazow adyndaky Ýöriteleşdirilen bank mekdebiniň mugallymlary we talyplary gatnaşdylar.

Magtymguly Pyragynyň doglan gününiň 300 ýyllygyna bagyşlanyp geçirilen çäräniň başynda Türkmenistanyň Merkezi bankynyň Gymmat bahaly metallar we gymmat bahaly daşlar gaznasynyň akyldar şahyra bagyşlanan sergisine syn edildi.

Dabarada çykyş edenler Magtymguly Pyragynyň doglan gününiň 300 ýyllygyna bagyşlanan çäreleriň dünýä ýüzünde dabaralanýandygy, Gahryman Arkadagymyzyň we akyldar şahyryň eserlerinde ýaşlary watansöýüjilikli ruhda terbiýelemegiň waspy, onuň özüniň gözel, çuň manyly döredijiligi bilen türkmen we dünýä edebiýatynyň baý hazynasyna ägirt uly goşant goşan beýik pelsepeçidigi barada täsirli gürrüň berdiler. Dabaranyň dowamynda Türkmenistanyň halk ýazyjysy Döwletgeldi Annamyradow hem-de şahyr Gülşirin Hanowanyň beýik akyldaryň türkmen halkynyň durmuş mekdebi hökmünde ýurduň özygtyýarlygy we gülläp ösüşi, döwleti dolandyrmagyň kadalary, ylym-bilimi goldamak, rehimlilik, hormat goýmak, jomartlyk, myhmansöýerlik, bitewilik baradaky nesihat beriji goşgulary barada aýratyn belläp geçdiler.

Türkmenistanyň at gazanan artistleri Tirkeş Mätnazarowyň, Aýgül Ýagşyýewanyň we Dürjemal Çaňlyýewanyň, Türkmenistanyň sungatda at gazanan işgäri Nurberdi Hudaýberdiýewiň, Türkmenistanyň Nebitgaz ministrliginiň «Türkmengaz» döwlet konserniniň döwlet medeni-işewürlik merkeziniň Halk saz gurallary ansamblynyň uly bagşysy Döwletgeldi Nurgeldiýewiň akyldar şahyryň goşgularyna döredilen aýdymlary ýerine ýetirmekleri ýygnananlarda ýakymly täsir galdyrdy.

Dabaranyň ahyrynda milli medeniýetimizi dünýä ýaýmakda beýik işleri durmuşa geçirýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň adyna alkyş sözleri aýdyldy.

TMB-niň Ylmy-önümçilik geňeşi

SELJERIŞ MAKALALARY

MILLI YKDYSADYÝETIMIZIŇ INNOWASION ÖSÜŞ ÝOLY

Döwletimiziň ýaşyl ykdysadyýeti – ekologiýa howpsuzlygyny üpjün etmäge, daşky gurşawy goramaga, biodürlüligi saklamaga hem-de rejeli peýdalanmaga gönükdirilendir. Ýurdumyzyň baý ösümlikdir haýwanat dünýäsi bilen tapawutlanýan gözelligini gorap saklamak, ylmy taýdan çuňňur öwrenmek we geljekki nesillere ýetirmek häzirki döwrüň esasy aýratynlygydyr.

Türkmenistanyň Konstitusiýanyň 53-nji maddasynda her bir raýatyň jany we saglygy üçin amatly daşky gurşawa, onuň ýagdaýy barada hakyky maglumata hem-de ekologiýa kanunçylygynyň bozulmagy ýa-da tebigy betbagtçylyk netijesinde saglygyna, emlägine ýetirilen zyýanyň öweziniň dolunmagyna hukugynyň bardygy, döwletiň ilatyň sagdyn ýaşaýyş şertlerini goramak, üpjün etmek, daşky gurşawy goramak, onuň durnukly ýagdaýyny saklamak maksady bilen tebigy baýlyklaryň rejeli peýdalanylyşyna gözegçilik edýändigi, her bir raýatyň tebigaty goramaga, daşky gurşawa we tebigy baýlyklara aýawly çemeleşmäge borçludygy kadalaşdyryldy. Munuň özi tebigy baýlyklary geljek nesiller üçin gorap saklamakda we ekologik howpsuzlygy üpjün etmekde-de möhüm ähmiýete eýedir.

Ýurdumyzyň tebigy-howa şertleri energiýanyň gaýtadan dikeldilýän çeşmelerini netijeli özleşdirmekde giň mümkinçilikleri açýar. Ýurtda günüň we ýeliň, suw gaýtgynynyň, biomassanyň we geotermal çeşmeleriň energiýasyny hojalyk maksatlarynda peýdalanmagyň uly geljeginiň bardygyny bellemek bolar.

Bu ugurda «Altyn asyr» türkmen kölüni ýakalap oturan ýerleri, Hazaryň kenarýakasyny, hususan-da, Türkmenbaşy şäherindäki nebiti gaýtadan işleýän zawodlar toplumyny döwrebaplaşdyrmak, ony täze tehnikalar bilen üpjün etmek, halkara ülňüsine laýyk gelýän «Ýaşyl port» deňiz menzilini, Garabogaz sebitlerini hojalyk taýdan has netijeli özleşdirmek boýunça geçirilýän çäreleri görkezmek bolar. Bu çareler ýaşyl ykdysadyýet ýörelgesine geçişi üpjün etmekde möhüm ädim bolup durýar.

«Türkmenistanyň 2013 — 2020-nji ýyllar üçin Milli tokaý maksatnamasynyň» üstünlikli durmuşa geçirilmegi bilen, ilatly ýerleriň daş-töweregine ýaşyl zolaklary aýlamak, oba hojalyk meýdanlarynyň daşynda goraýjy tokaý zolaklaryny döretmek, dag arçalarynyň, çöl sazaklarynyň tokaýlaryny we kenarýaka jeňňellikleri gaýtadan dikeltmek işleri üstünlikli ýerine ýetirildi. Bu ugurda geçirilýän işleriň çäklerinde Bitaraplygymyzyň 25 ýyllygy mynasybetli Aşgabadyň daş-töwereginde we welaýatlarda 25 million, Garaşsyzlygymyzyň 30 ýyllygy mynasybetli 30 million agaç nahallary oturdyldy. 2020-nji ýylda ýurdumyzyň BMG-niň Ýewropa ykdysady komissiýasy tarapyndan yglan edilen «Şäherlerdäki baglar» atly halkara maksatnamasyna goşulmagy bolsa daşky gurşawy goramak hem-de ekologiýa abadançylygyny üpjün etmek boýunça geçirilýän işleriň aýdyň subutnamasydyr.

Nahallary köpçülikleýin oturtmak bilen baglanyşykly geçirilýän dabaralar ýurdumyzda indi asylly däbe öwrüldi. Bu işleriň netijesinde akyldar şahyrymyz Magtymguly Pyragynyň «Reňbe-reň gül açar ýaşyl ýaýlasy, Gark bolmuş reýhana çöli türkmeniň —» diýip wasp edişi ýaly eziz Diýarymyz gül-gülüstanlyga, bagy-bossanlyga öwrülýär. «Türkmenistanyň

2021 — 2025-nji ýyllar üçin Milli tokaý maksatnamasynyň» kabul edilmegi bolsa bu asylly işleriň mynasyp dowamyna öwrüldi.

Ýurtda ýaýbaňlandyrylan giň möçberli maksatnamalaryň çäklerinde paýtagtymyzyň daş-töwereginde we welaýatlarda tokaý zolaklarynyň emele getirilmegi, Merkezi Garagumda «Bereketli Garagum» döwlet tebigy goraghanasynyň, Hazaryň kenarynda «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynyň döredilmegi we ekologik howpsuzlygy üpjün etmek boýunça möhüm çözgütleriň kabul edilmegi daşky gurşawy goramak meselesine milli derejede örän uly ähmiýet berilýändigine aýdyň şaýatlyk edýär. Garagumuň jümmüşinde gurlan «Altyn asyr» Türkmen köli diňe bir sebitde däl, eýsem, dünýä boýunça hem iň uly ekogidrotehniki taslamalaryň biri bolup durýar. Ummasyz maýa goýum gönükdirilen Türkmen köli ýurdumyzyň dünýäniň suw gorlaryny aýawly saklamak bilen bagly ählumumy meseleleri çözmäge uly goşant goşýandygyny subut edýän hakyky innowasion taslamadyr.

Köpetdagyň dag eteginde ýerleşýän Arkadag şäheri öňdebaryjy, sanly maglumat-aragatnaşyk we «ýaşyl» tehnologiýalara esaslanýan döwrebap akylly şäheriň aýdyň nusgasydyr. Bu ýerde ekologiýa ýaly möhüm ugra aýratyn üns berilýär. Şäheriň birinji tapgyryndaky desgalaryň gurluşygynda ekologik taýdan arassa serişdeler ulanyldy. Arkadag şäheriniň «Ýewropada Howpsuzlyk we Hyzmatdaşlyk Guramasynyň sebitinde durnukly, «ýaşyl», howa üçin oňaýly we innowasion çözgütli şäherleri ösdürmek» taslamasyna goşulandygy baradaky güwänamanyň berilmegi bu ulgamda öňde goýlan wezipeleriň üstünlikli çözülýändigine şaýatlyk edýär. Şäherde ekologiýa talaplaryna laýyk gelýän sazlaşykly ýol-ulag düzüminiň döredilendigini hem bellemek gerek. Döwrebap innowasion tehnologiýalaryň talaplaryna laýyk gelýän, elektrik energiýasy bilen işleýän elektromobil taksiler we elektrobuslar şäherde ekologik abadançylygyň gowulandyrylmagyny üpjün edýär, ýolagçylara ýokary hilli hyzmatlary hödürleýär. Şäheriň durmuş ulgamy Gün batareýalarynyň, ýel elektrik generatorlarynyň we beýleki döwrebap tehnologiýalarynyň esasynda guralandyr.

Häzirki wagtda BMG-niň Howanyň üýtgemegi baradaky Çarçuwaly konwensiýasyna goşulan Türkmenistanda ykdysadyýetiň ähli pudaklaryna daşky gurşawa zyýan ýetirmeýän önümçilik tehnologiýalaryny ornaşdyrmak, tygşytlaýjy we ekologik taýdan arassa jemgyýeti döretmek boýunça hem yzygiderli tagalla edilýär. Şunda suw serişdelerini tygşytlamak, gaýtadan dikeltmek, suw çeşmelerini goramak, ýerleriň şorlaşmagynyň öňüni almak ýaly giň gerimli işler alnyp barylýar. Hormatly Prezidentimiziň bu boýunça Birleşen Arap Emirlikleriniň Dubaý şäherinde 2023-nji ýylyň 1-2-nji dekabrynda geçirilen BMG-niň Baş

Assambleýasynyň 78-nji sessiýasynda «Türkmenistan BMG-niň geljek ýyllar üçin işiniň esasy ugurlarynyň arasynda howa we ekologiýa meselelerini çözmegi möhüm hasaplaýar» diýip, bellemek bilen Türkmenistan döwletimiziň ekologiýa meselelerini çözmek boýunça ýokary derejede hyzmatdaşlyk etmek üçin halkara platforma bolmaga hemişe taýýardygy nygtady.

Hormatly Prezidentimiziň taryhy çykyşyndaky howanyň üýtgemegi hem-de ekologiýa howpsuzlygy baradaky milli garaýyşlaryň beýanynyň BMG-niň Baş Assambleýasynyň 78-nji sessiýasynyň resminamasy hökmünde BMG-niň alty resmi dilinde neşir edilip ýaýradylmagy ýurdumyzyň hem-de dünýäniň ekologiýa strategiýalary babatda möhüm çäredir.

Türkmenistanyň başlangyçlary boýunça soňky ýyllarda BMG-niň Baş Assambleýasy «Birleşen Milletler Guramasynyň we Araly halas etmegiň Halkara gaznasynyň arasyndaky hyzmatdaşlyk», BMG-niň Aziýa we Ýuwaş umman sebiti üçin Ykdysady we durmuş komissiýasy «BMG-niň Aral deňziniň basseýni üçin ýörite maksatnamasyny döretmek» atly Kararnamalary kabul etdi.

Halk köpçüliginiň, aýratynam önümçilik pudaklarynda zähmet çekýän raýatlaryň ekologiki aň-düşünjesini artdyrmak «ýaşyl ykdysadyýetli» jemgyýeti kemala getirmekde möhüm ähmiýete eýedir. Şeýle umumadamzat bähbitli taslamanyň many-mazmunynyň halkyň milli-ruhy ýörelgeleri we däp-dessurlary bilen äheňdeşligi ýurdumyzda bu ugurda amala aşyrylýan özgertmelere raýatlarymyzyň aň-düşünjeli garaýşyny üpjün edýär.

Türkmenistanyň Hormatly Prezidentiniň hut öz baştutanlygynda sanly tehnologiýalary peýdalanmagyň hasabyna milli ykdysadyýetiň binýadyny has-da kämilleşdirmek, gaýtadan işleýän kärhanalary bank karz serişdeleri bilen üpjün etmek we önümçiligiň galyndysyz alnyp barylýan bu ugruna maýa goýumlaryň goýulmagy esasynda ýurdumyzda gaýtadan işleýän senagatyň ösmegine we ykdysadyýetiň girdejili ulgamyna öwrülmegine uly itergi berýär.

Gülsere AHMEDOWA,
Aşgabat maliýe-ykdysady orta hünär okuw mekdebiniň mugallymy

SELJERIŞ MAKALALARY

DURNUKLY YKDYSADY ÖSÜŞIŇ YGTYBARLY ESASY

Ösüşleriň we özgertmeleriň ynamly ýoly bilen öňe barýan ýurdumyzda milli ykdysadyýetimizi çalt depginler bilen ösdürmek döwlet syýasatynda ileri tutulýan ugurlaryň biri bolup durýar. Hormatly Prezidentimiziň parasatly ýolbaşçylygynda alnyp barylýan tutumly işleriň netijesinde ykdysadyýeti ösdürmek halkymyzyň hal-ýagdaýyny has-da gowulandyrmaga, ilatyň abadan we eşretli durmuşda ýaşamagyny üpjün etmäge gönükdirilýär.

«Türkmenistanyň Prezidentiniň ýurdumyzy 2022 — 2028-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň Maksatnamasyna», şeýle hem «Türkmenistanda sanly ykdysadyýeti ösdürmegiň 2019 — 2025-nji ýyllar üçin Konsepsiýasyna» laýyklykda, ykdysadyýeti diwersifikasiýa ýoly bilen ösdürmek, telekeçiligi goldamak, önümçilik maksatly kärhanalary gurmak, bar bolanlarynyň önümçilik kuwwatlylygyny artdyrmak we sanlylaşdyrmak, eksport maksatly harytlaryň möçberlerini artdyrmak babatdaky işler geljekde ykdysady taýdan uly ösüşleriň gazanylmagy üçin şertleri döredýär. Olar ykdysadyýetiň nebitgaz, himiýa, energetika, söwda, senagat, oba hojalygy ýaly ugurlaryny öz içine almak bilen, ykdysady syýasatyň möhüm strategiýasyny durmuşa geçirmekde täze mümkinçilikleri açýar. Şunuň bilen baglylykda, ykdysady durnuklylygy saklamak, kämil bazar ykdysadyýetini emele getirmek, dünýäniň öňdebaryjy kompaniýalary bilen hyzmatdaşlyk gatnaşyklaryny ösdürmek ileri tutulýar.

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe bank ulgamyny ösdürmeklige aýratyn üns berilýär. Sebäbi ulgam milli ykdysadyýetiň möhüm ugurlarynyň biri bolup durýar. Ulgamyň hemmetaraplaýyn ösdürilmegi, bu ugurda ýokary görkezijileriň gazanylmagy ýurdumyzyň ösüşi bilen berk baglanyşyklydyr. Muny Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň: «Alnyp barylýan pul-karz syýasatynyň strategik ugurlary pul dolanyşygynyň durnuklylygyny hem-de durnukly ykdysady ösüşi gazanmakdan, ilatyň maddy hal-ýagdaýyny gowulandyrmakdan, milli ykdysadyýetiň bäsdeşlige ukyplylygyny berkitmekden, bank ulgamynyň halkara maliýe bazarlaryna utgaşykly aralaşmagy üçin oňaýly makroykdysady şertleri döretmekden ybarat bolup durýar. Baş maksada ýetmekde bazar ykdysadyýetiniň wajyp düzüm bölegi bolan bank ulgamynyň ähmiýeti örän uludyr» diýen sözleri hem subut edýär.

Täze taryhy döwürde daşary döwletler bilen ykdysady hyzmatdaşlygy mundan beýläk-de giňeltmäge aýratyn üns berilýär. Köpugurly ykdysady gatnaşyklar dünýä tejribesini nazara almak bilen, deňhukuklylyk, özara bähbitlilik birek-birege hormat goýmak ýörelgeleri esasynda alnyp barylýar. Türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýylynyň ilkinji günlerinde Birleşen Arap Emirliklerine amala aşyran iş sapary geljegi uly ugurlarda hyzmatdaşlygy mundan beýläk-de ösdürmäge täze itergi berdi. Bilşimiz ýaly, ýurdumyz uglewodorod serişdelerine baý ýurtlaryň hatarynda tanalýar. Nebitgaz toplumy milli ykdysadyýetiň esasy pudaklarynyň biri bolup durýar. Milli Liderimiziň belleýşi ýaly, nebitiň we tebigy gazyň çykarylýan hem-de gaýtadan işlenilýän möçberini artdyrmak, türkmen energiýa serişdeleriniň we taýýar nebit, gazhimiýa önümleriniň eksportyny ýokarlandyrmak milli ykdysadyýetimiziň bu esasy pudagynyň öňünde durýan gaýragoýulmasyz wezipelerdir. Aziýanyň we Ýewropanyň çatrygynda amatly ýerde ýerleşýän döwletimiz dünýäde durnukly ösüşiň hatyrasyna halklarynyň bähbidine gönükdirilen energetika syýasatyny alyp barýar.

Gahryman Arkadagymyzyň Birleşen Arap Emirliklerine iş saparynyň dowamynda dünýä belli kompaniýalaryň ýolbaşçylary bilen geçiren duşuşyklary, ykdysady ugurlarda gol çekilen resminamalar ýurtlaryň ykdysady taýdan ösmeginde aýratyn ähmiýete eýedigi bilen tapawutlandy. Saparyň barşynda nebitgaz, ulag-aragatnaşyk, maliýe-bank ulgamlarynda hyzmatdaşlygy has-da ösdürmek we pugtalandyrmak babatda gazanylan ylalaşyklar iki dostlukly döwletiň arasyndaky köpýyllyk gatnaşyklaryň geljeginiň uludygyny ýene-de bir gezek açyk-aýdyň görkezdi.

Hormatly Prezidentimiz: «Biziň içeri we daşary syýasatymyz, döwlet, halk, umumadamzat bähbitli beýik işlerimiz Garaşsyz döwletimizi hemmetaraplaýyn sazlaşykly ösdürmäge, özara bähbitli we deňhukukly esasda daşary ykdysady gatnaşyklary giňeltmäge gönükdirilendir» diýip belläp geçýär. Şundan hem görnüşi ýaly, ajaýyp döwrümizde döwlet Baştutanymyzyň ýolbaşçylygynda alnyp barylýan durmuş-ykdysady strategiýada ýokary ykdysady ösüşleri gazanmaga aýratyn uly ähmiýet berilýär. Ýurdumyzy ýokary depginler bilen ösdürmegi baş maksat edinýän strategiýanyň durmuşa geçirilmegi bolsa adam we onuň bagtyýar durmuşy hakyndaky aladanyň kepilidir.

Ynsanperwer içeri we daşary syýasatynda merdana halkymyzyň ýaşaýyş-durmuş derejesini gowulandyrmaga aýratyn üns berýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak bolsun. Il-ýurt bähbitli, umumadamzat ähmiýetli alyp barýan beýik işleri hemişe rowaçlyklara beslensin!

Arslan AŞYROW,
Türkmenistanyň «Halkbank» paýdarlar täjirçilik bankynyň
Balkan şahamçasynyň Karzlaşdyryş we pul dolanşygy
bölüminiň baş hünärmeni

MILLI YKDYSADYÝETIMIZIŇ DÖWREBAP ÖZGERTMELERI

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe hormatly Prezidentimiziň parasatly ýolbaşçylygynda ýurdumyzyň ykdysadyýetini düýpli özgertmäge, halkymyzyň ýaşaýyş-durmuş derejesini ýokarlandyrmaga, Garaşsyz Watanymyzy dünýäniň iň ösen döwletleriniň hataryna goşmaga gönükdirilen möhüm işler durmuşa geçirilýär.

Ýurdumyzyň ähli ulgamlarynda häzirki ajaýyp döwrümizde sazlaşykly ösüşler gazanylýar, halkymyzyň ýaşaýyş-durmuş derejesi yzygiderli ýokarlandyrylýar. Häzirki döwürde durmuşa geçirilýän beýik işleriň, ylmyň we sanly tehnologiýalaryň ösdürilmegi netijesinde täze mümkinçilikler döredilýär. Şunda sanly tehnologiýalara düşünýän we milli ykdysadyýetimiziň ösüşine goşant goşup bilýän ýaşlaryň kemala gelmegi möhümdir. Ylymly-bilimli hünärmenler bolsa ösüşiň hereketlendiriji güýji hasaplanýar. Dünýäde bolup geçýän özgerişlikler,ylmy-tehnologik babatynda amala aşyrylýan bimöçber öňegidişlikler ýurdumyzyň ösüşine öz täsirini ýetirýär. Häzirki wagtda jemgyýeti we ykdysadyýeti ylymsyz we tehnologiýasyz göz öňüne getirmek mümkin däl. Dürli ugurlarda bolşy ýaly, ykdysadyýetde hem sanly tehnologiýalara uly ähmiýet berilýär. Täze tehnologiýalaryň peýda bolmagy, sanly ulgamyň ösüşi işleriň sazlaşykly ýola goýulmagynda möhüm guraldyr. Sanly ulgamyň mümkinçilikleri her bir raýata elýeterli bolup, gündelik durmuşymyzda örän köp ýeňillikleri döredýär.

Durmuşa geçirilýän ykdysady özgertmelerde ýurdumyzyň bank ulgamy aýratyn ähmiýete eýedir. Durnukly bank ulgamy milli ykdysady ösüşiň girewi bolmak bilen, karz pul serişdelerini bermek, ilatyň erkin pul serişdelerini talap edilýänçe we möhlet goýumlara çekmek, çekilen serişdeleri maliýeleşdirmek we tölegleriň çalt we özwagtynda geçirilmegini üpjün etmek arkaly ýurduň ösüşinde ähmiýetli wezipäni eýeleýär. «Türkmenistanyň bank ulgamyny ösdürmegiň 2011–2030--njy ýyllar üçin Döwlet Maksatnamasynyň», «Türkmenistanyň ykdysady, maliýe we bank ulgamlaryny ösdürmegiň 2019–2025-nji ýyllar üçin Maksatnamasynyň», «Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy: Türkmenistany 2022–2052-nji ýyllarda durmuş-ykdysady taýdan ösdürmegiň milli Maksatnamasynyň» hem-de «Türkmenistanda 2019–2025-nji ýyllarda sanly ykdysadyýeti ösdürmegiň Konsepsiýasynyň» çäklerinde ýurdumyzyň karz edaralary tarapyndan sanly ykdysadyýeti tapgyrlaýyn durmuşa ornaşdyrmak, milli ykdysadyýetimizi düýpli ösdürmek, ilata hödürlenilýän bank hyzmatlarynyň hilini ýokarlandyrmak, gerimini has-da giňeltmek boýunça netijeli çäreler durmuşa geçirilýär. «Türkmenistanyň ykdysady, maliýe we bank ulgamlaryny ösdürmegiň 2019–2025-nji ýyllar üçin Maksatnamasyna» laýyklykda bank ulgamynda ýerine ýetirilmeli işleriň arasynda bank kart ulgamyň programma üpjünçiliklerini kämilleşdirmek, galtaşyksyz töleg tehnologiýasyny hem-de «QR kod» tehnologiýasyny işe goýbermek üçin programma üpjünçilik enjamlaryny satyn almak we ornaşdyrmak ugry hem kesgitlenen.

2024-nji ýylyň «Pähim-paýhas ummany Magtymguly Pyragy» ýyly diýlip yglan edilmegi türkmen halkynyň taryhyna, milli ýörelgelerine, halkymyzyň müňýyllyklaryň dowamynda toplan baý tejribesine esaslanyp, ählumumy parahatçylygyň we abadançylygyň maksatlaryna laýyk gelýän syýasaty alyp barýandygynyň aýdyň subutnamasy bolup durýar. Hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda ýurdumyzyň ähli ugurlary bilen deň hatarda milli medeniýetimiz, nusgawy edebiýatymyz dünýä ýaýylýar. Şeýle ajaýyp döwürde Magtymguly Pyragynyň eserlerini öwrenmäge we ýaşlara ýetirmäge uly üns berilýär. Bu günki

gün akyldar şahyryň baý döredijiligi gymmatly hazyna öwrüldi. Şonuň üçin hem nusgawy edebiýatymyz. baý edebi mirasymyz düýpli we ählitaraplaýyn öwrenilýär. Nesil terbiýesi halkymyzyň asyrlarboýy üns berip gelýän esasy ugurlaryň biridir. Türkmen halkynyň milli däp-dessurlary asyrlar aşyp, kämilleşip, şu günlerimize gelip ýetipdir. Ata-babalarymyzyň milli mirasyny geljekki nesillere öwretmek esasy maksatlaryň biri bolup durýar. Şunda halkymyzyň aňynda, ynam-ygtykadynda öçmejek yz galdyran beýik akyldarymyz Magtymguly Pyragynyň döredijiliginiň, belent ynsanperwerlik ýörelgesiniň ähmiýeti örän uludyr. Onuň döredijiligi halkyň ruhy galkynyşynyň, adaty durmuş hakykatynyň, ýaşaýyş pelsepesiniň, duýgy dünýäsiniň we häsiýet aýratynlyklarynyň özboluşly beýanydyr. Beýik akyldaryň öňe sürýän pikirlerinde esasy wezipe adamlary terbiýelemekden ybarat bolup durýar. Halkymyzyň terbiýeçilik işiniň düýp özeni ynsanperwerlige, milli däp-dessurlara, watansöýüjilige esaslanýar. Magtymguly Pyragy bolsa ajaýyp pähim-paýhasy, ýiti zehini bilen şol milli ýörelgelerimizi has-da baýlaşdyrdy.

Hormatly Prezidentimiz «Ýaşlar-Watanyň daýanjy» atly kitabynda şeýle belleýär: «Bu günki gün dünýä ykdysadyýetinde durnukly ösüşi gazanmagyň, ykdysadyýetde we halk hojalygynyň beýleki pudaklarynda netjeliligi ýokarlandyrmagyň esasy şerti hökmünde sanly ulgama geçmek ileri tutulýar. Döwür bilen aýakdaş gitmek üçin bu biziň ýurdumyzda-da şeýle bolmalydyr. «Türkmenistanda 2019-2025-nji ýyllarda sanly ykdysadyýeti ösdürmegiň Konsepsiýasy» kabul edildi. Ol biziň bu ugurda milli derejede amala aşyrýan işlerimiziň hukuk binýadyny emele getirýär». Şu parasatly sözlerden görnüşi ýaly, ýurdumyzda sanly ulgamyň ornaşdyrylmagyna uly ähmiýet berilýär. Sanly ykdysadyýetde esasy maksat tizlik, amatlylyk we tygşytlylykdyr. Bu bolsa iň täze tehnologiýalar bilen berk baglanyşyklydyr. Biziň üçin elýeterli bolan tehnologiýalar ulgamy alyp barýan işlerimize täzeçil çemeleşmegimize hem-de döwrebap tehnologiýalary giňden peýdalanmagymyza uly mümkinçilikleri döredýär. Görnüşi ýaly, sanly bilim ulgamy ýurduň geljegi bolan ýaş nesliň kämil ösüşine,halkyň ýaşaýyş-durmuş derejesiniň ýokarlanmagyna, şeýle hem ýurduň ykdysadyýetiniň düýpgöter gowulandyrylmagyna oňyn täsirini ýetirýär.

Ösüşlere beslenýän häzirki ajaýyp döwürde hormatly Prezidentimiziň durmuşa geçirýän beýik işleriniň netijesinde ýaşlaryň-gejekki hünärmenleriň okamaklary, döredijilik we ylmy işler bilen meşgullanmaklary üçin ähli şertleriň döredilmegi bizi örän buýsandyrýar.

Hormatly Prezidentimiziň amala aşyrýan beýik işleri her birimizde çuňňur kanagatlanma duýgusyny döredýär. Bu möhüm işe ähli ukyp-başarnygymyzy bank ulgamynyň işgärleri, ýaş hünärmenleri bolup bank ulgamynyň ösüşine öz goşandymyzy goşup, netijeli işlemekligi we görkezijileri artyrmaklygy maksat edinýäris. Türkmen halkyna şeýle amatly mümkinçilikleri döredip berýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak bolsun. Alyp barýan il-ýurt bähbitli, dünýä ähmiýetli beýik işleri rowaçlyklara beslensin!

Merjen GURBANYÝAZOWA,
Türkmenistanyň «Türkmenistan» döwlet täjirçilik bankynyň
«Galkynyş» şahamçasynyň baş buhgalteriniň orunbasary

DÖWREBAP BANK HYZMATLARY

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe hormatly Prezidentimiziň durmuşa nazarlanan ykdysady saýasaty netijesinde raýatlarymyz bagtyýar durmuşda ýaşaýar. Milli ykdysadyýetimiziň ähli pudaklary, şol sanda bank ulgamy hem diwersifikasiýalaşdyrlyp ösdürilýär. «Türkmenistanyň Ykdysady, maliýe we bank ulgamlaryny ösdürmegiň 2019-2025-nji ýyllar üçin Maksatnamasyna», «Türkmenistanda 2019-2025-nji ýyllarda sanly ykdysadyýeti ösdürmegiň Konsepsiýasyna» hem-de «Türkmenistanda sanly ykdysadyýeti ösdürmegiň 2021-2030-njy ýyllar üçin Döwlet maksatnamasyna» laýyklykda, bank ulgamyna sanly tehnologiýalary giňden ornaşdyrmak, töleg ulgamyny dünýäniň ösen döwletleriniň derejesinde guramak, geçirilýän nagt däl hasaplaşyklaryň gerimini giňeltmek, bu ugurda banklaryň bäsdeşligini ýokarlandyrmak babatynda netijeli işler alnyp barylýar.

Häzirki wagtda ýurdumyzyň ähli künjeklerinde raýatlarymyzyň nagt däl hasaplaşyklaryň amatlyklaryndan peýdalanmak üçin ähli mümkinçilikler döredilýär. Söwda we hyzmat ediş nokatlaryndan başlap, ýangyç guýujy beketlerde, demir ýol we awiakassalarynda, poçta aragatnaşyk kärhanalarynda, dermanhanalarda we beýleki ýerlerde hasaplaşyklary töleg terminallary arkaly nagt däl görnüşinde geçirmek üçin doly mümkinçilik döredildi.

Bank ulgamy milli ykdysadyýeti maýa goýum serişdeleri bilen üpjün etmekde aýratyn ähmiýete eýe bolup, bu ulgamyň sanlylaşdyrylmagy işewürlik mümkinçiliklerini artdyrmaga, bank hyzmatlarynyň hilini ýokarlandyrmaga, nagt däl hasaplaşyklar ulgamyny ösdürmäge, hyzmatlaryň täze, döwrebap görnüşlerini hödürlemäge, harajatlary we wagty tygşytlamaga ýardam berýär.

Ýurdumyzyň karz edaralary tarapyndan dünýäniň öňdebaryjy innowasion tehnologiýalaryna daýanyp, nagt däl hasaplaşyklaryň gerimi has-da giňeldilýär, hyzmatlaryň hili we netijeliligi ýokarlandyrylýar. Sanly bank önümleriniň gerimini giňeltmek, geçirilýän hasaplaşyklary tizleşdirmek maksady bilen dürli görnüşli bank kartlaryny çykarmak we oňa hyzmat etmek, şeýle hem ýurdumyzyň sanly ulgamda «Internet-bank», «Mobil-bank», «Elektron söwda» ýaly onlaýn bank önümlerini ornaşdyrmak işlerine yzygiderli maýa goýum serişdeleri goýulýar.

«Internet-bank» hem-de «Mobil-bank» hyzmatlary müşderiniň bank amallaryna we hyzmatlaryna bolan isleglerini kanagatlandyrmaga, şol sanda, pul geçirimlerini tizleşdirmäge, hasaplaşyklar geçirilende wagty tygşytlamaga amatly mümkinçilikleri döredýär. Raýatlarymyza «Internet-bank» we «Mobil-bank» hyzmatlary arkaly karzlaryň esasy bergilerini gaýtarmak we olara hasaplanan göterimleri tölemek, «Altyn asyr» öýjükli aragatnaşyk, internet, IP-telewideniýe, demirýol peteklериniň, şäherara ugurlarda gatnaýan awtobus peteklerini, Türkmenistanyň Medeniýet ministrliginiň teatrlarynda gurnalýan tomaşa çäreleri üçin peteklerиň tölegleriní, ýurdumyzyň ýokary we ýörite orta hünär okuw mekdepleriniň degişli tölegleriní, ilata edilýän jemagat hyzmatlarynyň tölegleriní (sarp edilen gaz, suw, elektrik togy) internet ulgamynyň üsti bilen amala aşyrmaga mümkinçilikler döredilen. Bu hyzmatlar ilatyň gymmatly wagtyny we serişdelerini tygşytlamaga hem-de islendik wagtda we islendik ýerde bank amallaryny özbaşdak geçirmäge oňaýly şert döredýär.

«Elektron söwda» - harytlaryň we hyzmatlaryň internet ulgamynyň üsti bilen hakyky wagt tertibinde ýerlenilmegidir. Ýurdumyzyň bank ulgamy tarapyndan «Elektron söwda» hyzmatynyň onlaýn hasaplaşyklary durmuşa ornaşdyrylýar. Bu hyzmata islegiň artmagy netijesinde nagt däl hasaplaşyk geçirmek arkaly elektron usulda täjirçilik işini alyp barýan telekeçileriň sany

günsaýyn artýar.

Sanly tehnologiýalaryň ösmegi, pul dolanşygynda serişdeleriň aýlanyş tizliginiň ýokarlanmagy hasaplaşyk usullarynyň kämilleşmegine mümkinçilik berýär. Bazar gatnaşyklarynda karz edaralary tarapyndan müşderilere hödürlenilýän nagt däl hasaplaşyklar boýunça bank hyzmatlarynyň ähmiýeti uludyr. Bank hyzmatlarynyň has kämil görnüşleriniň girizilmegi, daşary ýurt tejribesiniň düýpli öwrenilip, ýurdumyzyň bank ulgamyna ornaşdyrylmagy hyzmatlaryň döwrebap görnüşleriniň döremegine, bank ulgamynyň müşderileriniň sanynyň yzygiderli artmagyna hem-de, banklaryň bäsdeşlige ukyplylygynyň ýokarlanmagyna ýardam edýär.

Hormatly Prezidentimiziň ýurdumyzy durmuş-ykdysady taýdan ösdürmek esasynda jemi içerki önümiň jan başyna düşýän möçberi babatda Türkmenistanyň girdejisi orta derejeden ýokary bolan ýurtlaryň hatarynda bolup, pul-karz, salgyt-býujet, nyrh emele getiriş, maýa goýum syýasaty netijeli amala aşyrylýar. Raýatlarymyzyň ýaşaýyş – durmuş şertlerini has-da gowulandyrmak maksady bilen, ýokary amatlyklary bolan ýaşaýyş jaýlaryny satyn almak üçin berilýän ýeňillikli ipoteka karzlarynyň, şeýle hem beýleki maksatly karzlaryň möçberleri yzygiderli artdyrylyp, maliýe-bank hyzmatlary kämilleşdirilýär. Halkara maliýe guramalary bilen netijeli hyzmatdaşlyk ösdürilýär.

Milli ykdysadyýetimiziň önümçilik maksatly ugurlaryny ösdürmäge gönükdirilýän karz serişdeleriniň möçberini artdyrmaga, kiçi önümçilikleri höweslendirmäge, ilat üçin karz-maliýe serişdeleriniň möçberini köpeltmäge, karz göterimleriniň mundan beýläk-de, elýeterli bolmagyny gazanmaga, bank hyzmatlarynyň hilini ýokarlandyrmaga aýratyn üns berilýär.

Ýurdumyzyň milli bank ulgamynda amala aşyrylýan işleriň netijesinde karz edaralarynyň kanunçylyk-hukuk binýady kämilleşdirilýär. Milli ykdysadyýetimizi maksatnamalaýyn ösdürmeklige gönükdirilen wezipeleri ýerine ýetirmek üçin bank işjeňligi häzirki döwrüň talaplaryna laýyklykda gurnalýar, esasan hem müşderilere hödürlenýän bank önümleri diwersifikasiýalaşdyrylyp, dünýä banklarynyň iş tejribelerine laýyklykda täze hyzmatlar yzygiderli bank işjeňligine girizilýär. Pul dolanyşygynyň netijeliligini ýokarlandyrmak, bank kartlary boýunça milli we halkara töleg ulgamynyň gerimini giňeltmek hem-de halkara tejribesiniň öňdebaryjy tilsimatlaryna esaslanýan nagt däl hasaplaşyklary has-da ýaýbaňlandyrmak boýunça giň gerimli işler amala aşyrylýar.

Halkymyzyň ýaşaýyş-durmuş şertlerini gowulandyrmaga we ýurdumyzyň ykdysady kuwwatyny pugtalandyrmaga gönükdirilen özgertmeleri durmuşa geçirýän Gahryman Arkadagymyzyň we Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak, alyp barýan il-ýurt bähbitli, döwlet ähmiýetli işleri hemişe rowaç bolsun!

MAÝAGÖZEL ATAÝEWA,
Türkmenistanyň Döwlet ösüş bankynyň
Amallar bölüminiň başlygy

TÜRKMENISTANYŇ BANK ULGAMYNYŇ ÖSÜŞ MEÝILLERI

Тенденции развития банковской системы Туркменистана

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň şahamçalarynyň sany barada maglumat
Сведения о количестве филиалов кредитных учреждений Туркменистана по состоянию на 1 мая 2024 г.

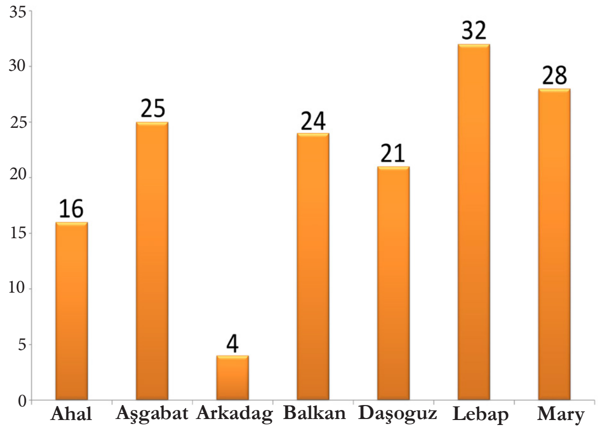

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň bank gulluklarynyň sany barada maglumat
Сведения о количестве агентств кредитных учреждений Туркменистана по состоянию на 1 мая 2024 г.

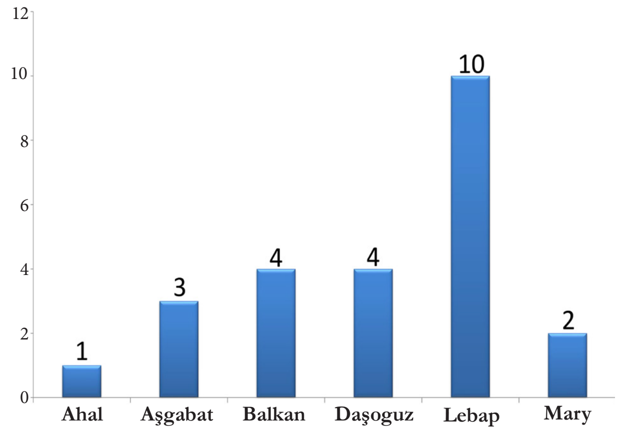

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralary boýunça daşary ýurt puluny alyş-çalyş nokatlarynyň sany
Количество обменных пунктов иностранной валюты по кредитным учреждениям Туркменистана на 1 мая 2024 года

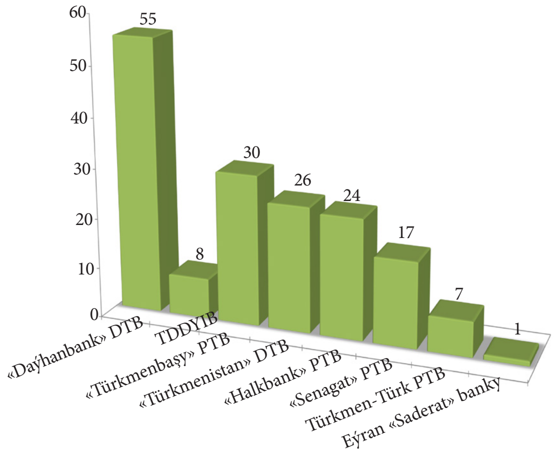

Karz edaralaryň işjeňleriniň düzümi, (%-de)
Структура активов кредитных учреждений, (в %)

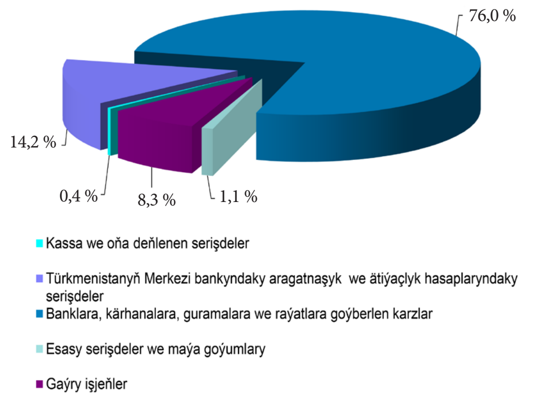

Karz edaralaryň işjeň dälleriniň düzümi, (%-de)
Структура пассивов кредитных учреждений, (в %)

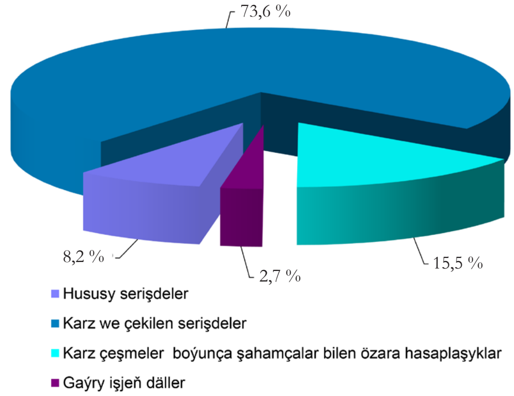

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna karz edaralarynyň esaslyk maýalarynyň möçberi barada maglumat
Величина уставного фонда кредитных учреждений по состоянию на 1 мая 2024 г.

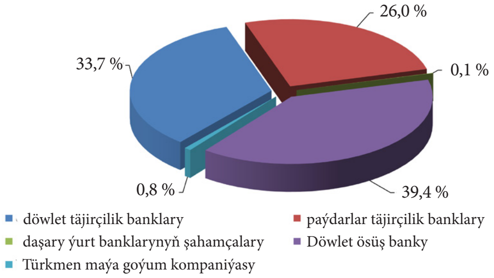

Kärhanalaryň, guramalaryň we ilatyň hasaplaşyk, gündelik we goýum hasaplaryndaky serişdeleriniň möhleti boýunça bölünişi (mln manatda)
Средства на расчетных, текущих счетах и депозитах предприятий и организаций по срокам их размещения (в млн манат)

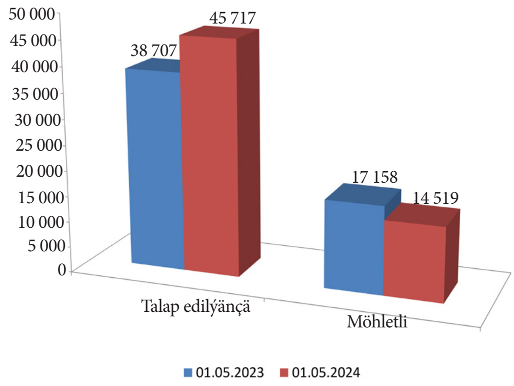

Karz edaralaryň kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda beren karzlarynyň galyndylarynyň eýeçiligi boýunça bölünişi (mln manatda)
Распределение остатков кредитов кредитных учреждений, предоставленных в национальной валюте предприятиям, организациям и населению по формам их собственности (в млн манат)

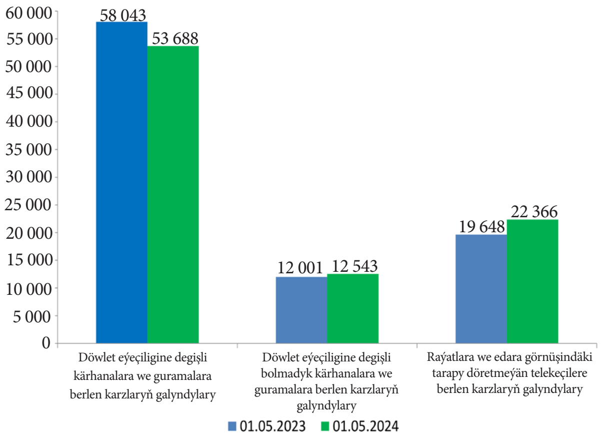

Karz edaralaryň kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda beren karzlarynyň galyndylarynyň möhleti boýunça bölünişi (mln manatda)
Распределение остатков кредитов кредитных учреждений, предоставленные в национальной валюте предприятиям, организациям и населению по срокам их размещения (в млн манат)

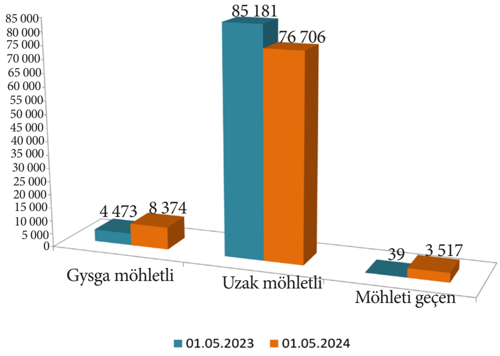

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna Türkmenistanyň bank kart ulgamynda hasaba alnan bank kartlary boýunça maglumat (görkezijiler tegeleklenip alyndy)
Сведения о зарегистрированных в банковской карточной системе Туркменистана банковских картах по состоянию на 1 мая 2024 года (указатели округлены)

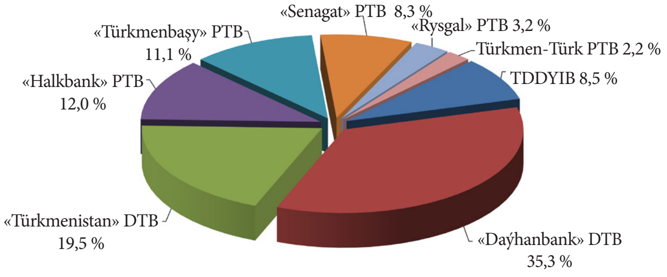

Türkmenistanyň karz edaralarynyň işjeňliginiň esasy görkezijileri
Основные показатели деятельности кредитных учреждений Туркменистана

GÖRKEZIJILER ПОКАЗАТЕЛИ	ölçeg birligi ед. измер.	01.05.2023	01.01.2024	01.05.2024	01.05.2024 01.01.2024-e, %-de	01.05.2024 01.05.2023-e, %-de
1. Bellige alnan karz edaralary Зарегистрированные кредитные учреждения	sany / ед.	**10**	**11**	**11**	*100,0*	*110,0*
şol sanda: в том числе:						
- döwlet täjirçilik - государственно-коммерческие	sany / ед.	3	3	3	*100,0*	*100,0*
- paýdarlar täjirçilik - акционерно-коммерческие	sany / ед.	5	5	5	*100,0*	*100,0*
- daşary ýurt banklarynyň şahamçalary - филиалы иностранных банков	sany / ед.	1	1	1	*100,0*	*100,0*
- Döwlet ösüş banky - Государственный банк развития	sany / ед.	1	1	1	*100,0*	*100,0*
- «Türkmen maýa goýum kompaniýasy» - «Туркменская инвестиционная компания»	sany / ед.		1	1	*100,0*	
2. Karz edaralaryň şahamçalarynyň sany Количество филиалов кредитных учреждений	sany / ед.	**151**	**150**	**150**	*100,0*	*99,3*
3. Karz edaralarynda hyzmat edilýän müşderilere açylan hasaplaryň sany Количество счетов открытых клиентом обслуживаемых кредитными учреждениями	sany / ед.		**7 046 129**			
4. Karz edaralaryň işgärleriniň sany Численность работников кредитных учреждений	sany / ед.		**8 391,8**			
5. Karz edaralaryň hakyky toplan esaslyk maýasynyň möçberi Фактически сформированный уставный фонд кредитных учреждений	mln manat млн манат	**6 939,1**	**7 167,8**	**7227,5**	*100,8*	*104,2*
6. Türkmenistanyň Merkezi bankynda açylan karz edaralarynyň aragatnaşyk hasaplaryndaky galyndylary (milli pulda) Остаток на корреспондентских счетах кредитных учреждений в Центральном банке Туркменистана (в нац. валюте)	mln manat млн манат	**13 251,28**	**17 876,07**	**17606,33**	*98,5*	*132,9*
7. Türkmenistanyň karz edaralarynyň kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda beren karzlarynyň galyndylary Остаток кредитов кредитных учреждений Туркменистана в национальной валюте, предоставленные предприятиям, организациям, населению	mln manat млн манат	**89 692,90**	**89 102,20**	**88 597,19**	*99,4*	*98,8*
8. Karz edaralarynda kärhanalaryň, guramalaryň we ilatyň hasaplaşyk, gündelik we goýum hasaplaryndaky serişdeleri (milli pulda) Средства на расчетных, текущих счетах и депозитах предприятий, организаций и населения в кредитных учреждениях (в нац. валюте)	mln manat млн манат	**39 553,57**	**39 600,98**	**40 566,37**	*102,4*	*102,6*

Ylmy-önümçilik geňeşinde taýýarlanyldy / Подготовлено Научно-производственным советом

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň şahamçalarynyň sany barada maglumat
Сведения о количестве филиалов кредитных учреждений Туркменистана по состоянию на 1 мая 2024 г.

Karz edaralaryň ady Наименование кредитных учреждений	Şahamçalaryň sany Количество филиалов	Ahal Ахал	Aşgabat Ашхабад	Arkadag Аркадаг	Balkan Балкан	Daşoguz Дашогуз	Lebap Лебап	Mary Мары
Türkmenistanyň «Türkmenistan» DTB ГКБТ «Туркменистан»	**23**	3	8	1	4	1	3	3
Türkmenistanyň «Türkmenbaşy» PTB АКБТ «Туркменбаши»	**23**	1	5		4	3	6	4
Türkmenistanyň «Daýhanbank» DTB ГКБТ «Дайханбанк»	**51**	7	1	1	7	10	13	12
TD Daşary ykdysady iş banky Туркменвнешэкономбанк	**3**		2		1			
Türkmenistanyň «Halkbank» PTB АКБТ «Халкбанк»	**32**	4	7	1	3	4	7	6
Türkmenistanyň «Senagat» PTB АКБТ «Сенагат»	**14**	1	2	1	4	2	2	2
«Rysgal» PTB АКБ «Рысгал»	**4**				1	1	1	1
Jemi / Итого	**150**	**16**	**25**	**4**	**24**	**21**	**32**	**28**

Bank gözegçiligi müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Банковского надзора

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň bank gulluklarynyň sany barada maglumat
Сведения о количестве агентств кредитных учреждений Туркменистана по состоянию на 1 мая 2024 г.

Karz edaralaryň ady Наименование кредитных учреждений	Gulluklaryň sany Кол-во агентств	Ahal Ахал	Aşgabat Ашхабад	Balkan Балкан	Daşoguz Дашогуз	Lebap Лебап	Mary Мары
Türkmenistanyň «Türkmenistan» DTB ГКБТ «Туркменистан»	**1**		1				
Türkmenistanyň «Türkmenbaşy» PTB АКБТ «Туркменбаши»	**1**				1		
Türkmenistanyň «Daýhanbank» DTB ГКБТ «Дайханбанк»	**9**	1		2	1	4	1
TD Daşary ykdysady iş banky Туркменвнешэкономбанк	**1**			1			
Türkmenistanyň «Halkbank» PTB АКБТ «Халкбанк»	**4**					4	
Türkmenistanyň «Senagat» PTB АКБТ «Сенагат»	**1**				1		
Türkmen-Türk PTB Туркмено-Турецкий АКБ	**7**		2	1	1	2	1
Jemi / Итого	**24**	**1**	**3**	**4**	**4**	**10**	**2**

Bank gözegçiligi müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Банковского надзора

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna Türkmenistanyň karz edaralarynyň esaslyk maýalarynyň möçberi barada maglumat
Информация об уставном фонде кредитных учреждений по состоянию на 1 мая 2024 г.

müň manat / тыс. манат

Bellige alnan karz edaralar we beýlekiler Зарегистрированные кредитные учреждения и другие	Esaslyk maýalarynyň möçberi Размер уставного фонда	Esaslyk maýalaryň umumy möçberinden düşýän paýy, % Уд. вес к итогу, %
döwlet täjirçilik banklary государственно-коммерческие банки	2 438 213,5	33,7
paýdarlar täjirçilik banklary акционерно-коммерческие банки	1 878 730,4	26,0
daşary ýurt banklarynyň şahamçalary филиалы иностранных банков	4 571,0	0,1
Döwlet ösüş banky Государственный банк развития	2 850 000,0	39,4
Türkmen maýa goýum kompaniýasy Туркменская инвестиционная компания	56 000,0	0,8
Jemi / Всего	**7 227 514,9**	**100,0**

Bank gözegçiligi müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Банковского надзора

2024-nji ýylyň aprel aýynda TMB-niň karz auksionynda yglan edilen göterim derejeleri
Объявленные процентные ставки на кредитном аукционе ЦБТ в апреле 2024 года

Karzlaryň möhleti сроки предоставления кредитов	Göterim derejesi, (%) Процентная ставка, (%)
1 ýyldan artyk bolmadyk möhlete до 1 года	5,0 %

2024-nji ýylyň aprel aýynda TMB-niň goýum amallary auksionynda yglan edilen göterim derejeleri
Объявленные процентные ставки на депозитном аукционе ЦБТ в апреле 2024 года

Goýumlaryň möhleti сроки привлечения депозитов	Göterim derejesi, (%) Процентная ставка, (%)
1 aý 1 месяц	3,0 %
2 aý 2 месяца	3,5 %
3 aý 3 месяца	4,0 %

Karz amallary müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Кредитных операций

Türkmenistanyň Merkezi bankynyň gaýtadan maliýeleşdiriş göterim derejesi
Ставка рефинансирования Центрального банка Туркменистана

Hereket eden döwri Период действия	Göterimiň derejesi,% Процентная ставка,%	Esas Основание
08.07.1997 - 05.08.1998	35	TMB-niň 08.07.1997 ý. senesinden 125 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N125 от 08.07.1997 г.
06.08.1998 - 02.08.1999	30	TMB-niň 06.08.1998 ý. senesinden 196 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N196 от 06.08.1998 г.
03.08.1999 - 11.02.2000	27	TMB-niň 03.08.1999 ý. senesinden 212 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N212 от 03.08.1999 г.
12.02.2000 - 24.05.2000	25	TMB-niň 11.02.2000 ý. senesinden 39 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N39 от 11.02.2000 г.
25.05.2000 - 01.01.2001	20	TMB-niň 25.05.2000 ý. senesinden 161 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N161 от 25.05.2000 г.
02.01.2001 - 09.12.2001	15	TMB-niň 02.01.2001 ý. senesinden 1 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N1 от 02.01.2001 г.
10.12.2001 - 01.03.2003	12	TMB-niň 07.12.2001 ý. senesinden 304 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ N304 от 07.12.2001 г.
01.03.2003 - 01.06.2004	10	TMB-niň 23.01.2003 ý. senesinden 1 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ № 1 от 23.01.2003 г.
01.06.2004	5	TMB-niň 25.05.2004 ý. senesinden 133 belgili buýrugy Распоряжение ЦБТ № 133 от 25.05.2004 г.

Makroykdysady seljeriş we maliýe syýasaty müdirliginde taýýarlanyldy
Подготовлено департаментом Макроэкономического анализа и финансовой политики

Karz edaralarynyň Türkmenistanyň Merkezi bankyna hökmany ätiýaçlyklaryna geçirmeli möçberleri
Нормативы отчислений кредитных учреждений в обязательные резервы Центрального банка Туркменистана

Bellenilen senesi Утвержденная дата	Hökmany ätiýaçlyklaryň derejesi Уровень обязательных резервов	Bellikler Примечания
19.01.2001	5%	- edara görnüşli taraplardan manatdaky we daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным средствам в национальной и иностранной валюте юридических лиц
	25%	- edara görnüşli taraplardan manatdaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным средствам в национальной валюте юридических лиц
	8%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным средствам в иностранной валюте юридических лиц
20.07.2006	3%	- edara görnüşindäki taraplardan milli puldaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в национальной валюте
	20%	- edara görnüşli taraplardan milli puldaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в национальной валюте
	5%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в иностранной валюте
	8%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в иностранной валюте
03.04.2009	3%	- edara görnüşli taraplardan milli puldaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в национальной валюте
	15%	- edara görnüşli taraplardan milli puldaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в национальной валюте
	5%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в иностранной валюте
	8%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в иностранной валюте
17.02.2011	3%	- edara görnüşli taraplardan milli puldaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в национальной валюте
	10%	- edara görnüşli taraplardan milli puldaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в национальной валюте
	5%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в иностранной валюте
	8%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в иностранной валюте
11.02.2015	5%	- edara görnüşli taraplardan milli puldaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в национальной валюте
	12%	- edara görnüşli taraplardan milli puldaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в национальной валюте
	6%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky möhletli serişdeleri boýunça - по срочным депозитам юридических лиц в иностранной валюте
	9%	- edara görnüşli taraplardan daşary ýurt pulundaky gaýry serişdeleri boýunça - по остальным депозитам юридических лиц в иностранной валюте

Karz amallary müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Кредитных операций

Londonyň gymmat bahaly metallar bazarynyň assosiasiýasy (LBMA) tarapyndan irdenki söwdada bellenilen nyrhy boýunça 2024-nji ýylyň aprel aýyndaky gymmat bahaly metallaryň 1 (bir) unsiýasynyň türkmen manadyna bolan gatnaşyklarynyň sanawy

Перечень цен драгоценных металлов за 1 (одну) унцию по результатам утренних торгов Лондонской Ассоциации рынков драгоценных металлов (LBMA) по отношению к туркменскому манату, действительных в апреле 2024 года

manat /манат

	Altyn / Золото	Kümüş / Серебро	Platina / Платина	Palladiý / Палладий
02.04.2024	7 925,9250	89,7750	3 192,0000	3 556,0000
03.04.2024	7 947,6250	91,8575	3 227,0000	3 486,0000
04.04.2024	8 023,7500	94,5000	3 290,0000	3 538,5000
05.04.2024	8 009,5750	93,7300	3 230,5000	3 535,0000
08.04.2024	8 179,1500	97,3875	3 279,5000	3 545,5000
09.04.2024	8 274,7000	97,8775	3 423,0000	3 720,5000
10.04.2024	8 213,9750	98,2625	3 433,5000	3 794,0000
11.04.2024	8 161,1250	98,0525	3 391,5000	3 675,0000
12.04.2024	8 381,8000	101,5875	3 489,5000	3 731,0000
15.04.2024	8 215,0250	99,5400	3 384,5000	3 643,5000
16.04.2024	8 291,5000	98,8925	3 381,0000	3 556,0000
17.04.2024	8 378,1250	99,6450	3 349,5000	3 591,0000
18.04.2024	8 329,4750	99,6450	3 297,0000	3 626,0000
19.04.2024	8 336,3000	98,8400	3 293,5000	3 559,5000
22.04.2024	8 265,0750	97,0725	3 244,5000	3 552,5000
23.04.2024	8 043,5250	94,2025	3 192,0000	3 486,0000
24.04.2024	8 093,0500	94,9200	3 216,5000	3 580,5000
25.04.2024	8 139,7750	95,7775	3 188,5000	3 528,0000
26.04.2024	8 224,3000	96,6875	3 216,5000	3 437,0000
29.04.2024	8 181,6000	95,8300	3 227,0000	3 342,5000
30.04.2024	8 101,8000	93,2925	3 286,5000	3 335,5000

Görkezilen gatnaşyklar Türkmenistanyň Merkezi bankynyň olar boýunça gymmat bahaly metallary satyn almak ýa-da satmak borçnamalaryny göz öňüne tutmazdan bellenildi.

Цены установлены без обязательств Центрального банка Туркменистана покупать или продавать указанные драгоценные металлы по данным ценам

Halkara amallar müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Международных операций

Türkmenistanyň karz edaralarynda milli pulda berlen karzlaryň ortaça göterim derejeleri (%)
Средние процентные ставки по кредитам в национальной валюте кредитных учреждений Туркменистана (%)

	Döwlet täjirçilik banklary Государственные коммерческие банки		Paýdarlar täjirçilik banklary Акционерные коммерческие банки		Döwlet ösüş banky Государственный банк развития		Daşary ýurt maýasynyň gatnaşmagyndaky banklar Банки с участием иностранного капитала	
	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам	Şahsy taraplara Физ. лицам	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам	Şahsy taraplara Физ. лицам	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам	Şahsy taraplara Физ. лицам	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам	Şahsy taraplara Физ. лицам
mart, 2024 **март, 2024**								
Talap edilýänçä До востребования								
1 aýa çenli до 1 м-ца								
1-3 aýa çenli 1-3 м-ца				12,0				
3-6 aýa çenli 3-6 м-ца								
6-12 aýa çenli 6-12 м-ца	5,0		7,1	12,0				
1 ýyldan ýokary свыше 1 г.	5,06	12,62	8,0	11,89				

Türkmenistanyň karz edaralarynda milli pulda çekilen goýumlaryň ortaça göterim derejeleri (%)
Средние процентные ставки по депозитам в национальной валюте кредитных учреждений Туркменистана (%)

	Döwlet täjirçilik banklary Государственные коммерческие банки		Paýdarlar täjirçilik banklary Акционерные коммерческие банки		Döwlet ösüş banky Государственный банк развития		Daşary ýurt maýasynyň gatnaşmagyndaky banklar Банки с участием иностранного капитала	
	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам	Şahsy taraplara Физ. лицам	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам	Şahsy taraplara Физ. лицам	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам	Şahsy taraplara Физ. лицам	Edara görnüşli taraplara Юрид. лицам	Şahsy taraplara Физ. лицам
mart, 2024 **март, 2024**								
Talap edilýänçä До востребования		3,0		2,9				
1 aýa çenli до 1 м-ца				11,0				
1-3 aýa çenli 1-3 м-ца		8,9		4,0				
3-6 aýa çenli 3-6 м-ца		9,0		8,5				
6-12 aýa çenli 6-12 м-ца	0,4	9,3	4,5	10,2				
1 ýyldan ýokary свыше 1 г.	5,0	6,1		9,6				

Türkmenistanyň karz edaralary tarapyndan milli pulda berlen karzlar we olaryň göterim derejeleri
Кредиты в национальной валюте, предоставленные кредитными учреждениями и процентные ставки по ним

Показатели	2024-nji ýylyň mart aýynda berlen karzlaryň möçberi we ortaça göterim derejeleri Объем выданных кредитов и средние процентные ставки в марте 2024 г.		2024-nji ýylyň ýanwar - mart aýlarynda berlen karzlaryň möçberi we ortaça göterim derejeleri Объем выданных кредитов и средние процентные ставки в январе - марте 2024 г.	
	Möçberi (mln manat) Сумма (млн манат)	Ortaça göterimi (%) Средний процент (%)	Möçberi (mln manat) Сумма (млн манат)	Ortaça göterimi (%) Средний процент (%)
Jemi berildi **Выдано, всего**	**2431,04**	**2,66**	**3 852,54**	**3,39**
edara görnüşli taraplara юридическим лицам	1 955,09	1,51	2 768,93	1,79
raýatlara физическим лицам	475,95	7,38	1 083,62	7,48
Jemi berlen karzlardan: **Из общей суммы кредитов:**				
Gysga möhletli, jemi **Краткосрочные, всего**	**199,59**	**2,58**	**343,61**	**3,11**
edara görnüşli taraplara юридическим лицам	199,43	2,57	343,19	3,10
raýatlara физическим лицам	0,16	12,00	0,42	11,94
Uzak möhletli, jemi **Долгосрочные, всего**	**2 231,45**	**2,66**	**3 508,93**	**3,42**
edara görnüşli taraplara юридическим лицам	1 755,66	1,39	2 425,74	1,60
raýatlara физическим лицам	475,79	7,38	1 083,20	7,48

Karz edaralary tarapyndan milli pulda çekilen goýumlar we olaryň göterim derejeleri
Депозиты в национальной валюте, привлеченные кредитными учреждениями и процентные ставки по ним

Görkezijiler Показатели	2024-nji ýylyň mart aýynda çekilen goýumlaryň möçberi we ortaça göterim derejeleri Объем привлеченных депозитов и средние процентные ставки в марте 2024 г.		2024-nji ýylyň ýanwar - mart aýlarynda çekilen goýumlaryň möçberi we ortaça göterim derejeleri Объем привлеченных депозитов и средние процентные ставки в январе - марте 2024 г.	
	Möçberi (mln manat) Сумма (млн манат)	Ortaça göterimi (%) средний процент (%)	Möçberi (mln manat) Сумма (млн манат)	Ortaça göterimi (%) средний процент (%)
Jemi çekilen: Привлечено всего:	**24 031,73**	**0,49**	**55 581,92**	**0,52**
Talap edilýänçä До востребования	**23 935,21**	**0,47**	**55 107,76**	**0,50**
edara görnüşli taraplar юридические лица	20 216,53		45 876,46	
raýatlar физические лица	3 718,68	3,04	9 231,30	2,98
Möhletli Срочные	**96,52**	**4,28**	**474,16**	**2,52**
edara görnüşli taraplar юридические лица	57,47	1,30	374,05	0,73
raýatlar физические лица	39,05	8,67	100,11	9,20

Makroykdysady seljeriş we maliýe syýasaty müdirliginde taýýarlanyldy
Подготовлено департаментом Макроэкономического анализа и финансовой политики

Türkmenistanyň karz edaralarynyň jemlenen jebislendirilen balansy
Сводный консолидированный баланс кредитных учреждений Туркменистана

müň manat / тыс. манат

	01.05.2023	01.01.2024	01.05.2024	01.05.2024 ý. 01.05.2023 ý. %-de
IŞJEŇLER / АКТИВЫ				
Kassa we oňa deňlenen serişdeler Касса и приравненные к ней средства	747 187,98	561 123,52	657 094,52	*87,94*
Türkmenistanyň Merkezi bankyndaky aragatnaşyk we ätiýaçlyk hasaplaryndaky serişdeler Корреспондентские счета в Центральном банке Туркменистана и средства на резервных счетах	19 658 909,24	23 155 762,44	22 761 270,92	*115,78*
Karz edaralara, kärhanalara, guramalara we raýatlara goýberilen karzlar Кредиты, предоставленные кредитным учреждениям, предприятиям, организациям и гражданам	120 337 805,25	121 019 284,48	122 019 180,54	*101,40*
Esasy serişdeler we maýa goýumlary Основные средства и инвестиции	1 692 797,30	1 724 331,00	1 726 863,11	*102,01*
Gaýry işjeňler Прочие активы	11 123 768,32	13 391 279,07	13 313 615,70	*119,69*
JEMI IŞJEŇLER / ВСЕГО АКТИВОВ	**153 560 468,08**	**159 851 780,51**	**160 478 024,79**	***104,50***
IŞJEŇ DÄLLER / ПАССИВЫ				
Hususy serişdeler Собственные средства	12 176 441,06	13 378 239,53	13 213 226,33	*108,51*
Karz alnan we çekilen serişdeler Привлеченные и заемные средства	117 656 904,28	120 050 872,94	118 090 853,05	*100,37*
Karz çeşmeler boýunça şahamçalar bilen özara hasaplaşyklar Взаимные расчеты с филиалами по кредитным ресурсам	19 871 608,77	22 636 318,26	24 860 966,13	*125,11*
Gaýry işjeň däller Прочие пассивы	3 855 513,97	3 786 349,77	4 312 979,28	*111,87*
JEMI IŞJEŇ DÄLLER / ВСЕГО ПАССИВОВ	**153 560 468,08**	**159 851 780,51**	**160 478 024,79**	***104,50***

Bank gözegçiligi müdirliginde taýýarlanyldy
Подготовлено департаментом Банковского надзора

Türkmenistanyň karz edaralary tarapyndan kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda berlen karzlaryň galyndylary barada maglumat
Информация об остатке задолжностей кредитов предоставленные кредитными учреждениями Туркменистана в национальной валюте предприятиям, организациям, населению

mln manat / млн манат

Görkezijiler Показатели	01.05.2023				01.01.2024				01.05.2024				
	Jemi karzlar Всего кредитов	şol sanda / в том числе:			Jemi karzlar Всего кредитов	şol sanda / в том числе:			Jemi karzlar Всего кредитов	01.05.2024 ý. 01.05.2023 ý. %-de	şol sanda / в том числе:		
		Gysga möhletli Краткосрочные	Uzak möhletli Долгосрочные	Möhleti geçen Просроченные		Gysga möhletli Краткосрочные	Uzak möhletli Долгосрочные	Möhleti geçen Просроченные			Gysga möhletli Краткосрочные	Uzak möhletli Долгосрочные	Möhleti geçen Просроченные
Türkmenistanyň karz edaralary tarapyndan kärhanalara, guramalara we ilata milli pulda berlen karzlaryň galyndylary Остаток кредитов предоставленные кредитными учреждениями Туркменистана в национальной валюте, предприятиям, организациям, населению	**89 692,9**	**4 473,3**	**85 180,8**	**38,8**	**89 102,2**	**5 287,6**	**82 490,2**	**1 324,4**	**88 597,2**	**98,8**	**8 373,6**	**76 706,4**	**3 517,1**
şol sanda: в том числе:													
Döwlet eýeçiligine degişli kärhanalara we guramalara berlen karzlaryň galyndylary Остаток кредитов выданные предприятиям и организациям государственной собственности	**58 043,4**	4 099,5	53 943,1	0,7	**55 008,0**	4 917,9	48 858,5	1 231,6	**53 687,9**	92,5	7 997,9	42 291,6	3 398,4
Döwlet eýeçiligine degişli bolmadyk kärhanalara we guramalara berlen karzlaryň galyndylary Остаток кредитов предоставленные предприятиям и организациям негосударственной собственности	**12 001,3**	324,4	11 653,0	23,9	**12 287,2**	307,5	11 951,9	27,8	**12 542,9**	104,5	311,4	12 179,1	52,4
Raýatlara we edara görnüşindäki tarapy döretmeýän telekeçilere berlen karzlaryň galyndylary Остаток кредитов физическим лицам и предпринимателям без образования юридического лица	**19 648,2**	49,4	19 584,6	14,2	**21 807,0**	62,3	21 679,7	65,0	**22 366,4**	113,8	64,3	22 235,7	66,4

Karz amallary müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Кредитных операций

Kärhanalaryň, guramalaryň we ilatyň hasaplaşyk, gündelik we goýum hasaplaryndaky serişdeleriniň ösüş depgini
Темпы роста средств на расчетных, текущих счетах и депозитах предприятий, организаций и населения

mln manat / млн манат

Görkezijiler Показатели	01.05.2023			01.01.2024			01.05.2024			
	Talap edilýänçä До востребования	Möhletli Срочные	Jemi Всего	Talap edilýänçä До востребования	Möhletli Срочные	Jemi Всего	Talap edilýänçä До востребования	Möhletli Срочные	Jemi Всего	01.05.2024 ý. 01.05.2023 ý. %-de
Kärhanalaryň, guramalaryň we ilatyň hasaplaşyk, gündelik we goýum hasaplaryndaky serişdeleri Средства на расчетных, текущих счетах и депозитах предприятий, организаций и населения в кредитных учреждениях	**38 707,39**	**17 158,15**	**55 865,54**	**42 949,78**	**16 089,81**	**59 039,59**	**45 717,45**	**14 518,62**	**60 236,07**	*107,8*
şol sanda: в том числе:										
Döwlet eýeçiligine degişli kärhanalaryň we guramalaryň hasaplaryndaky serişdeler Средства предприятий и организаций государственной собственности	24 849,72	16 124,36	**40 974,07**	27 667,52	14 591,34	**42 258,85**	29 416,81	13 239,73	**42 656,54**	*104,1*
Döwlet eýeçiligine degişli bolmadyk kärhanalaryň, guramalaryň we ilatyň hasaplaryndaky serişdeler Средства предприятий, организаций негосударственной собственности и населения	13 857,67	1 033,79	**14 891,47**	15 282,26	1 498,48	**16 780,74**	16 300,64	1 278,89	**17 579,53**	*118,1*
şol sanda: raýatlaryň we edara görnüşindäki tarapy döretmeýän telekeçileriň hasaplaryndaky serişdeler в том числе: Средства физических лиц и предпринимателей без образования юридического лица	4 144,29	519,78	**4 664,07**	4 814,42	621,53	**5 435,94**	4 839,98	633,42	**5 473,40**	*117,4*

Bank gözegçiligi müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Банковского надзора

Raýatlaryň Türkmenistanyň karz edaralaryndaky goýumlary
Вклады населения в кредитных учреждениях Туркменистана

mln manat / млн манат

Görkezijiler Показатели	01.05.2023			01.01.2024			01.05.2024					
	Goýumlara çekilen serişdeleriň jemi, şol sanda Всего привлеченных средств во вкладах, в т.ч.	Talap edilýänçä До востребования	Möhletli Срочные	Goýumlara çekilen serişdeleriň jemi, şol sanda Всего привлеченных средств во вкладах, в т.ч.	Talap edilýänçä До востребования	Möhletli Срочные	Goýumlara çekilen serişdeleriň jemi, şol sanda Всего привлеченных средств во вкладах, в т.ч.	01.05.2024 ý. - 01.05.2023 ý. %-de	Talap edilýänçä До востребования	01.05.2024 ý. - 01.05.2023 ý. %-de	Möhletli Срочные	01.05.2024 ý. - 01.05.2023 ý. %-de
Döwlet täjirçilik banklarynda В государственных коммерческих банках	**1 766,9**	1 485,3	281,6	**2 245,1**	1 922,0	323,1	**2 146,3**	121,5	1 820,0	122,5	326,3	115,9
Paýdarlar täjirçilik banklarynda В акционерно-коммерческих банках	**1 157,5**	937,2	220,4	**1 323,7**	1038,1	285,6	**1 365,0**	117,9	1 070,9	114,3	294,1	133,5
Daşary ýurt banklarynyň şahamçalarynda В филиалах иностранных банков	**0,53**	0,53		**0,49**	0,49		**0,34**	62,8	0,34	62,8		
Jemi / Итого	**2 925,0**	**2 423,0**	**502,0**	**3 569,3**	**2 960,6**	**608,7**	**3 511,6**	**120,1**	**2 891,2**	**119,3**	**620,4**	**123,6**

Bank gözegçiligi müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Банковского надзора

2024-nji ýylyň 1-nji maý ýagdaýyna Türkmenistanyň bank kart ulgamynda hasaba alnan terminallar, bankomatlar hem-de bank kartlary boýunça maglumat
Сведения о зарегистрированных в банковской карточной системе Туркменистана терминалах, банкоматах и банковских картах по состоянию на 1 мая 2024 года

Karz edaralaryň ady Наименование кредитных учреждений	Bank kartlary Банковские карты	Bankomatlar Банкомат	Terminallar Терминал	Ahal welaýaty Ахалский велаят			Aşgabat Ашхабад			Arkadag Аркадаг			Balkan welaýaty Балканский велаят			Daşoguz welaýaty Дашогузский велаят			Lebap welaýaty Лебапский велаят			Mary welaýaty Марыйский велаят		
				Bank kartlary Банковские карты	Bankomatlar Банкоматы	Terminallar Терминалы	Bank kartlary Банковские карты	Bankomatlar Банкоматы	Terminallar Терминалы	Bank kartlary Банковские карты	Bankomatlar Банкоматы	Terminallar Терминалы	Bank kartlary Банковские карты	Bankomatlar Банкоматы	Terminallar Терминалы	Bank kartlary Банковские карты	Bankomatlar Банкоматы	Terminallar Терминалы	Bank kartlary Банковские карты	Bankomatlar Банкоматы	Terminallar Терминалы	Bank kartlary Банковские карты	Bankomatlar Банкоматы	Terminallar Терминалы
Türkmenistanyň Merkezi banky Центральный банк Туркменистана	1	5	1		1		1	1	1					1						1			1	
TD Daşary ykdysady iş banky Туркменвнешэкономбанк	482 258	52	1 266			57	441 933	34	832				40 325	18	325			24			13			15
Türkmenistanyň «Daýhanbank» DTB ГКБТ «Дайханбанк»	2 007 825	1 022	8 245	310 158	180	1 012	33 951	19	387	765	2	6	127 154	89	1090	496 855	194	1 740	440 684	263	2 292	598 258	275	1 718
Türkmenistanyň «Türkmenistan» DTB ГКБТ «Туркменистан»	1 105 563	441	7 618	79 038	41	789	509 142	204	3 159	5 841	5	53	164 850	64	1102	82 737	26	552	121 735	49	1 071	142 220	52	892
Türkmenistanyň «Halkbank» PTB АКБТ «Халкбанк»	681 371	146	6 885	52 695	11	780	242 404	69	2 111	938	1	27	40 684	5	658	51 553	9	989	190 745	25	1 137	102 352	26	1 183
Türkmenistanyň «Türkmenbaşy» PTB АКБТ «Туркменбаши»	630 034	356	5 855	9 774	7	123	220 858	92	1 264				135 852	81	924	45 339	35	865	124 286	75	1 294	93 925	66	1 385
Türkmenistanyň «Senagat» PTB АКБТ «Сенагат»	469 778	93	4 419	23 852	6	149	233 296	16	1 922	898	1	7	82 898	19	872	32 697	12	640	39 439	19	306	56 698	20	523
«Rysgal» PTB АКБ «Рысгал»	181 755	20	4 026				108 643	12	2 104				12 660	2	387	13 301	2	453	20 825	2	447	26 326	2	635
Türkmen-Türk PTB Туркмено-Турецкий АКБ	124 501	10	1 905				116 693	5	1 327				23			1 094	1	81	3 456	3	251	3 235	1	246
Jemi / итого	**5 683 086**	**2 145**	**40 220**	**475 517**	**246**	**2 910**	**1 906 921**	**452**	**13 107**	**8 442**	**9**	**93**	**604 446**	**279**	**5 358**	**723 576**	**279**	**5 344**	**941 170**	**437**	**6 811**	**1 023 014**	**443**	**6 597**

Bank işlerini awtomatizasiýalaşdyryş müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Автоматизации банковских работ

01.01.2024 - 01.05.2024 seneleri aralygynda bank kartlary boýunça nagt we nagt däl pul dolanyşygy
Наличный и безналичный денежный оборот по банковским картам на период с 01.01.2024 по 01.05.2024 года

Karz edaralaryň ady Наименование кредитных учреждений	Jemi / Итого								
	Amallaryň sany Количество операций	Nagt almak (manat) / Снятие наличных (манат)		Nagt däl hasaplaşyk (manat) / Безналичный расчет (манат)					
		Bankomat üsti bilen Через банкомат	Terminal üsti bilen Через терминал	Bankomat üsti bilen Через банкомат	Terminal üsti bilen Через терминал	«Internet-bank» ulgamy arkaly Через систему «Интернет-банк»	«Mobil-bank» ulgamy arkaly Через систему «Мобильный-банк»	«Elektron-söwda» ulgamlary arkaly Через системы «Электронной коммерции»	«Halkbank terminal» ulgamy arkaly Через систему «Халкбанк терминал»
Türkmenistanyň Merkezi banky Центральный банк Туркменистана	23 057	8 018 580	2 418 386	823 264					
TD Daşary ykdysady iş banky Туркменвнешэкономбанк	707 941	146 246 240			170 929 537			3 024 885	
Türkmenistanyň «Daýhanbank» DTB ГКБТ «Дайханбанк»	8 419 243	2 673 800 395	21 203 165	64 127 452	882 710 800	85 055	2 549 650	764 863	17 973 828
Türkmenistanyň «Türkmenistan» DTB ГКБТ «Туркменистан»	6 930 901	1 949 363 720	29 350 320	24 833 226	672 396 471	401 444	1 285 396	97 003	5 959 725
Türkmenistanyň «Türkmenbaşy» PTB АКБТ «Туркменбаши»	5 290 078	937 164 685	466 449	16 182 959	722 441 114	10 482	243 859	753	526 373
Türkmenistanyň «Halkbank» PTB АКБТ «Халкбанк»	11 121 804	882 717 095	8 005 198	22 878 259	761 959 056	12 968	361 561	402 098 629	1 194 848
Türkmenistanyň «Senagat» PTB АКБТ «Сенагат»	1 770 893	363 867 660	1 638 498	12 148 197	350521040	239 994	1 193 192	21 492 200	
«Rysgal» PTB АКБ «Рысгал»	2 037 158	156 860 680	1 171 418	1 283 965	585 357 507			15 762 924	
Türkmen-Türk PTB Туркмено-турецкий АКБ	826 179	22 990 160	916 194	127 227	239 083 917		57 102	520 151	
Jemi / Итого	**37 127 254**	**7 141 029 215**	**65 169 629**	**142 404 550**	**4 385 399 442**	**749 943**	**5 690 761**	**443 761 407**	**25 654 774**

Bank işlerini awtomatizasiýalaşdyryş müdirliginde taýýarlanyldy / Подготовлено департаментом Автоматизации банковских работ